

ECONOMIC BOARD UTRECHT

Internationalisering in de regio Utrecht

*Groeiontwikkelingen en behoeften bedrijven en
internationals t.a.v. dienstverlening*

15 november 2018

Daan van Gent

Suzanne Steegman

Introductie

Aanleiding en context

De laatste jaren is sprake van een toenemende mobiliteit van internationale werknemers en studenten. Zo vestigen zich meer en meer internationale bedrijven in Nederland en nemen steeds meer bedrijven (ook Nederlandse) internationaal talent aan. De regio Utrecht is daarop geen uitzondering, sterker nog: internationalisering heeft beleidsmatig de laatste jaren steeds meer aandacht. Bijvoorbeeld binnen de Economic Board Utrecht en haar partners (verschillende overheden, kennisinstellingen en verzameld bedrijfsleven).

Niet zonder succes. Uit onderzoek van Decisio blijkt dat het neemt het aantal buitenlandse werknemers en studenten de laatste jaren fors is gegroeid. Het aantal internationals met een niet-Nederlandse nationaliteit is in de provincie Utrecht periode 2013-2017 met gemiddeld 8% per jaar gestegen. Inmiddels maakt deze groep voor 2% onderdeel uit van de totale bevolking in Utrecht. Zelfs 7 procent van alle banen in de provincie Utrecht wordt door een international ingevuld. De verwachting is dat de omvang van deze doelgroep tot 2030 blijft groeien, met gemiddeld 7% per jaar.

Ook het aantal internationale studenten dat naar Utrecht komt neemt toe. In 2017 studeerden ongeveer 3.700 internationale studenten aan de Hogeschool Utrecht en Universiteit Utrecht.

	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal internationale werknemers woonachtig in de provincie Utrecht	18.300	21.300	22.200	23.900	26.300
<i>Waarvan arbeidsmigrant</i>	14.000	15.900	16.100	17.200	18.700
<i>Waarvan kenniswerker</i>	4.300	5.400	6.100	6.700	7.600
Totale bevolkingsomvang provincie Utrecht	1.253.700	1.263.600	1.273.600	1.284.500	1.295.500
Aandeel internationals	1,5%	1,7%	1,7%	1,9%	2,0%

Bron: Belastingdienst, CBS Microdata, CBS Statline en bewerkingen Decisio

	2014	2015	2016	2017
Totaal aantal internationale studenten UU	1.654	1.798	2.223	2.510
Totaal aantal internationale studenten HU	985	1.093	1.142	1.207
Totaal aantal internationale studenten	2.639	2.891	3.365	3.717

Bron: Universiteit Utrecht en jaarverslag Hogeschool Utrecht 2017

Tegen deze achtergrond worden in Utrecht verschillende activiteiten ontplooid om de Utrechtse internationale gemeenschap zo goed mogelijk te kunnen bedienen. Het Expat Center Utrecht is daar een voorbeeld van, net als de start van de internationale school een aantal jaar geleden.

Om het gebruik en de tevredenheid over deze services te inventariseren heeft de Economic Board Utrecht (EBU) een enquête uitgezet onder 100 bedrijven uit de Regio Utrecht. In voorliggende rapportage doet Decisio verslag van de resultaten van de enquête.

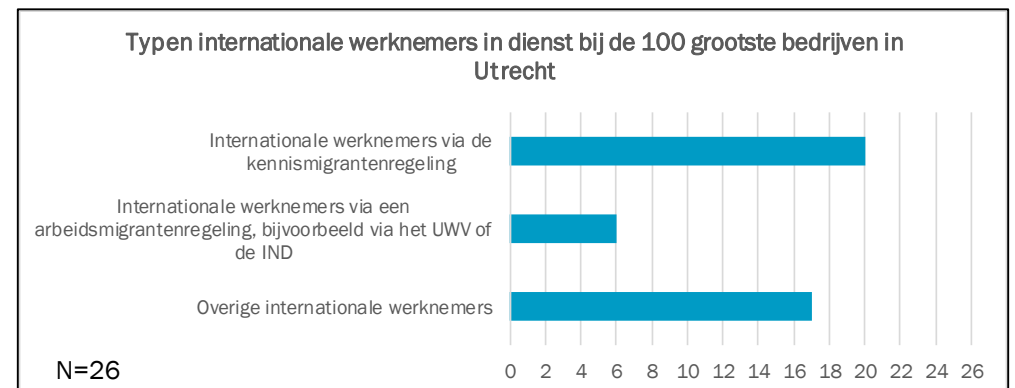
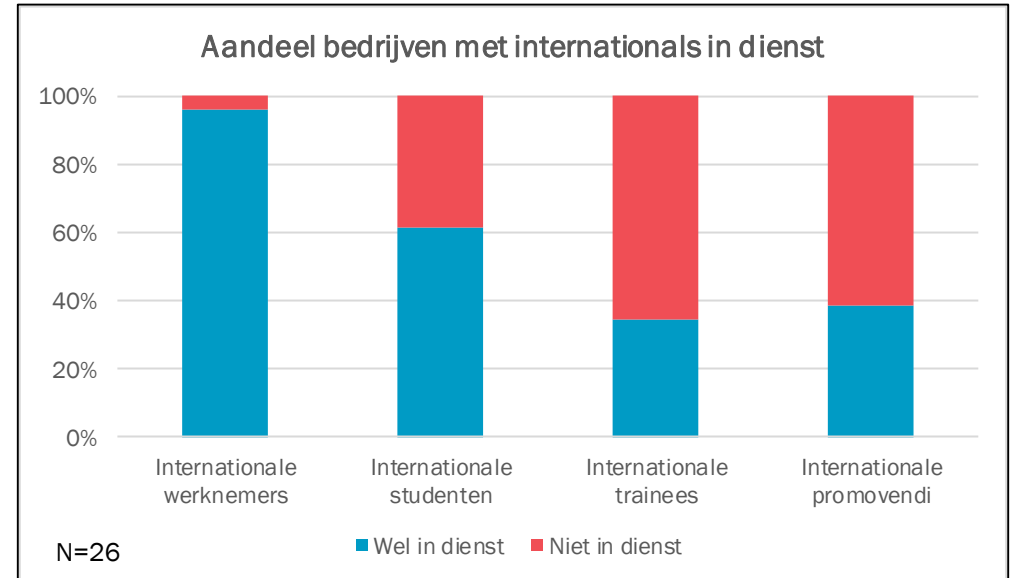
Respons

Respons

De enquête is ingevuld door 26 van de 100 aangeschreven bedrijven uit de regio Utrecht, een respons van 26%.

Bijna alle bedrijven hebben internationale werknemers in dienst (slechts één bedrijf niet). 60% van de bedrijven heeft internationale studenten in dienst, 40% heeft internationale promovendi en 35% heeft internationale trainees in dienst. Het overzicht is schematisch weergegeven in de grafiek rechtsboven op de pagina.

20 van de 26 bedrijven heeft internationale werknemers via de kennismigrantenregeling in dienst. Een stuk minder bedrijven heeft internationale werknemers via een arbeidsmigrantenregeling in dienst (bijvoorbeeld via het UWV of de IND), het gaat om 6 van de 26 bedrijven. Daarnaast geven 17 bedrijven aan overige internationale werknemers in dienst te hebben. Een vijftal bedrijven geeft aan alle drie de categorieën in dienst te hebben. Het overzicht is schematisch weergegeven in de grafiek rechtsonder op de pagina.

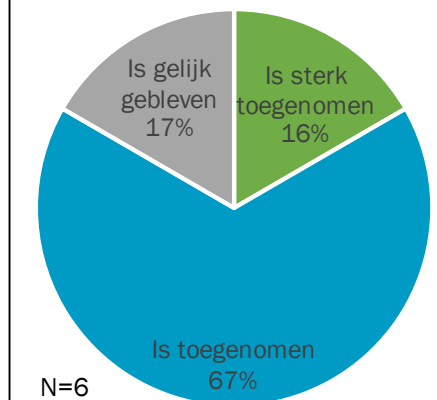
Omvang en ontwikkeling internationale werknemers

Internationale arbeidsmigranten

Zes bedrijven geven aan internationale werknemers in dienst te hebben via een arbeidsmigrantenregeling. De helft van deze bedrijven heeft tot 20 internationale arbeidsmigranten in dienst en neemt er jaarlijks maximaal 10 aan. De overige 3 bedrijven hebben minimaal 100 internationale arbeidsmigranten in dienst en trekken er minimaal 50 per jaar aan. 5 van de 6 bedrijven geeft aan dat het aantal internationale arbeidsmigranten de afgelopen jaren (sterk) is toegenomen. 1 bedrijf geeft aan dat hun omvang gelijk is gebleven.

Aantal internationale arbeidsmigranten		Jaarlijks aangetrokken de afgelopen jaren
	Totaal in dienst	
1-10	2	3
10-20	1	
20-50		1
50-100		1
100-250	1	1
250+	2	1
Totaal aantal bedrijven	6	6

Ontwikkeling aantal internationale arbeidsmigranten

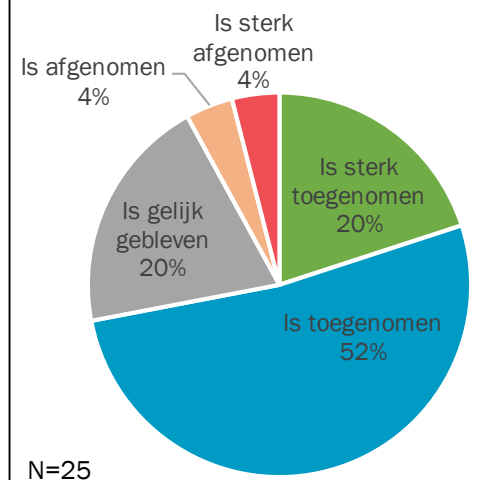

Internationale kenniswerkers

Bij het grootste deel van de bedrijven is ook het aantal internationale kenniswerkers de laatste jaren toegenomen. 20% van de bedrijven geeft zelfs aan dat de omvang van deze doelgroep sterk is toegenomen. Slechts bij 8% van de bedrijven is het aantal internationale kenniswerkers afgenomen de laatste jaren.

Aantal internationale kenniswerkers		Jaarlijks aangetrokken de afgelopen jaren
	Totaal in dienst	
1-10	6	15
10-20	8	3
20-50	2	1
50-100	4	3
100-250		1
250+	5	1
Totaal aantal bedrijven	25	24

Ontwikkeling aantal internationale kenniswerkers

Het grootste deel van de 25 bedrijven met internationale kenniswerkers heeft tot 50 internationale kenniswerkers in dienst (in totaal gaat het om 16 bedrijven). 9 bedrijven hebben meer dan 50 internationale kenniswerkers in dienst, 5 bedrijven hebben zelfs meer dan 250 internationale kenniswerkers in dienst. Het grootste deel van de bedrijven trekt 1-10 internationale kenniswerkers per jaar aan.

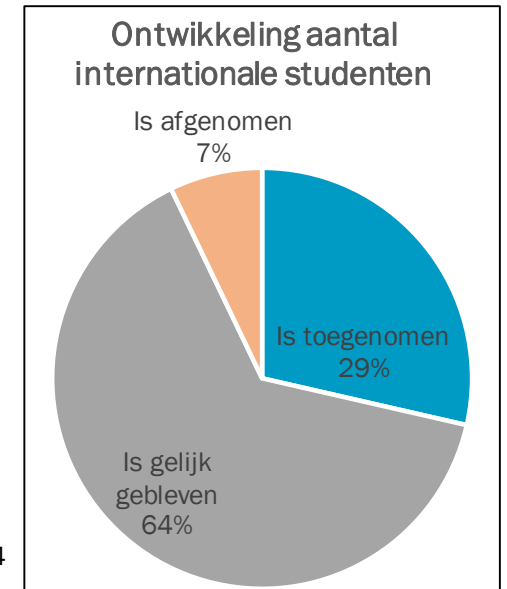
Omvang en ontwikkeling internationale studenten en trainees

Internationale studenten in dienst bij bedrijven of organisaties

Het aantal internationale studenten dat in dienst is bij bedrijven of organisaties in de regio is beperkt, het gaat om maximaal 50 per organisatie. Het gros van de bedrijven geeft aan tot maximaal 10 internationale studenten per jaar in dienst te hebben. Het gaat voornamelijk om internationale diploma-studenten (bij 13 bedrijven in dienst) en in mindere mate om uitwisselingsstudenten (bij 3 bedrijven in dienst).

Bij de meeste bedrijven (64%) is het aantal internationale studenten dat in dienst is gelijk gebleven in de afgelopen jaren. Bij 30% is hun aantal toegenomen en bij 7% afgenomen in de afgelopen jaren.

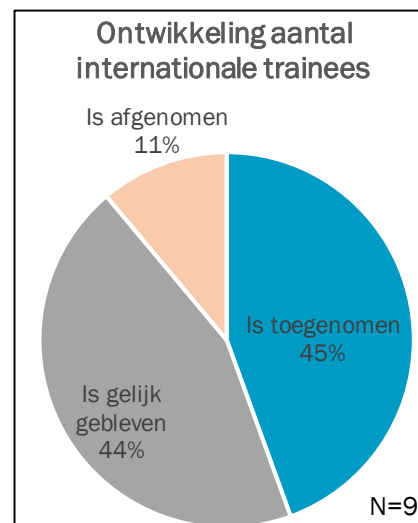
	Aantal internationale studenten	
	Totaal in dienst	Jaarlijks aangetrokken de afgelopen jaren
1-10	9	9
10-20	3	3
20-50	2	2
50-100	0	0
100-250	0	0
250+	0	0
Totaal aantal bedrijven	14	14

Internationale trainees

Het grootste deel van de bedrijven heeft maximaal 10 internationale trainees in dienst. Een enkel bedrijf heeft 10-20 of 20-50 internationale trainees in dienst. Jaarlijks wordt bij het grootste deel van de bedrijven maximaal 10 trainees aangetrokken.

Het aantal internationale trainees in dienst bij bedrijven of organisaties is bij 4 van de 9 respondenten gelijk gebleven, evenzoveel respondenten geven aan dat hun aantal de laatste jaren is toegenomen. Slechts 1 respondent geeft aan dat het aantal internationale trainees is afgenomen in de laatste jaren.

	Aantal internationale trainees	
	Totaal in dienst	Jaarlijks aangetrokken de afgelopen jaren
1-10	7	7
10-20	1	2
20-50	1	0
50-100	0	0
100-250	0	0
250+	0	0
Totaal aantal bedrijven	9	9

Omvang en ontwikkeling internationale promovendi

Internationale promovendi in dienst bij bedrijven of organisaties

8 van de 26 bedrijven hebben internationale promovendi in dienst. Bij het gros van deze bedrijven of organisaties gaat het om kleine aantallen (tot 10 internationale promovendi) en worden jaarlijks ook relatief weinig nieuwe promovendi aangetrokken. Bij drie van de 8 bedrijven gaat het om 20-50 promovendi.

De helft van de respondenten geeft aan dat het aantal internationale promovendi de laatste jaren is toegenomen. De andere helft geeft aan dat hun aantal de laatste jaren gelijk is gebleven.

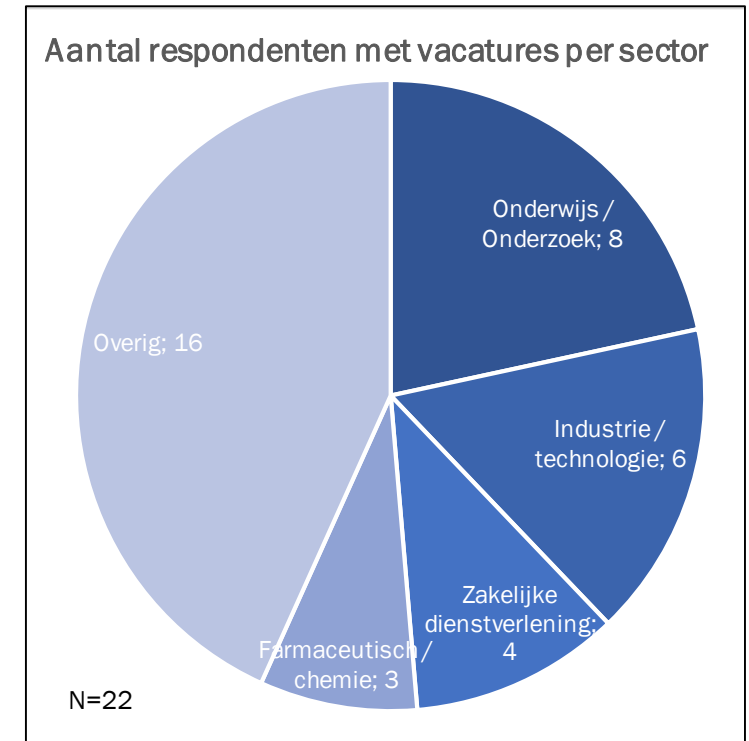
Aantal internationale promovendi		
	Totaal in dienst	Jaarlijks aangetrokken de afgelopen jaren
1-10	5	7
10-20	0	1
20-50	3	0
50-100	0	0
100-250	0	0
250+	0	0
Totaal aantal bedrijven	8	8

Toekomstige ontwikkeling internationale doelgroepen

Alle bedrijven of organisaties die in de enquête aangeven een bepaalde doelgroep in dienst te hebben, geven aan de verwachting te hebben dat deze doelgroep in omvang de komende jaren niet zal afnemen. In de sterkste mate geldt dat voor bedrijven of organisaties met internationale arbeidsmigranten of kenniswerkers in dienst. Het overzicht per doelgroep is in onderstaande tabel opgenomen. Daaruit blijkt dat de respondenten verwachten dat het aantal kenniswerkers het hardst zal stijgen (met gemiddeld 22% per bedrijf).

Het grootste deel van de bedrijven maakt deze verwachtingen hard door aan te geven dat zij op dit moment vacatures open heeft staan voor internationale werknemers (22 van de 26 bedrijven), studenten of trainees (6 van de 26 bedrijven) en internationale promovendi (6 van de 26 bedrijven).

Relatief veel bedrijven zijn op zoek naar internationals in de sector onderwijs, industrie, zakelijke dienstverlening of farmaceutische industrie. Daarnaast hebben 16 respondenten vacatures openstaan in verschillende andere sectoren.

	Verwachte ontwikkeling per doelgroep in de komende jaren				
	Arbeidsmigranten	Kenniswerkers	Studenten	Trainees	Promovendi
Zal sterk toenemen		8%	13%		
Zal toenemen	67%	64%	25%	33%	50%
Zal gelijk blijven	33%	28%	63%	67%	50%
N=	6	25	16	9	10
Verwachte gemiddelde toename met:	12%	22%	9%	7%	9%

Kenmerken internationale doelgroepen

Nationaliteit

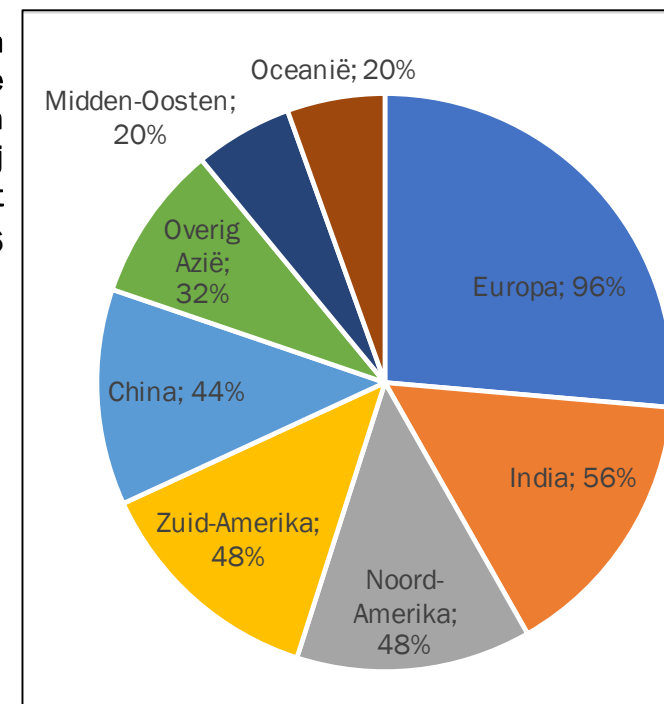
Het grootste deel van de 26 respondenten heeft internationale werknemers, studenten en promovendi in dienst die afkomstig zijn uit Europa (96%). Daarnaast hebben relatief veel organisaties Indiërs (56%), Noord- en Zuid-Amerikanen en Chinezen in dienst. Het overzicht van nationaliteiten is rechts in de taartdiagram weergegeven.

Verblijfs- en contractuur

Gemiddeld genomen blijft het grootste deel van de internationale doelgroepen voor een periode langer dan 2 jaar bij het bedrijf of de organisatie in dienst. 60 procent van de respondenten geeft aan dat ten minste een deel van de internationale doelgroepen minimaal zo lang blijft. 30 procent van de respondenten geeft aan dat hun internationals 1 tot 2 jaar blijven. Daarnaast geeft ongeveer 1 op de 5 respondenten aan dat hun internationals tot 6 of tot 12 maanden in de regio Utrecht verblijven.

Deze reacties zijn overeenkomstig de voornaamste contractvormen die bedrijven aan hun internationale doelgroepen geven. Internationals krijgen overwegend lokale contract met een looptijd tot 12 maanden. Het overzicht is opgenomen in de tabel rechts op deze pagina.

Nationaliteiten internationale werknemers, studenten en promovendi in dienst bij organisaties in Utrecht
N=26

	Lokaal contract				
	Tot 6 maanden	Tot 12 maanden	Tot 24 maanden	Voor onbepaalde tijd	Totaal
Aantal respondenten dat aangeeft internationals voornamelijk een dergelijk type contract te geven	5	17	6	9	37
	Expat contract				
	Tot 6 maanden	Tot 12 maanden	Tot 24 maanden	Voor onbepaalde tijd	Totaal
	0	1	4	2	7

Expat Center Utrecht

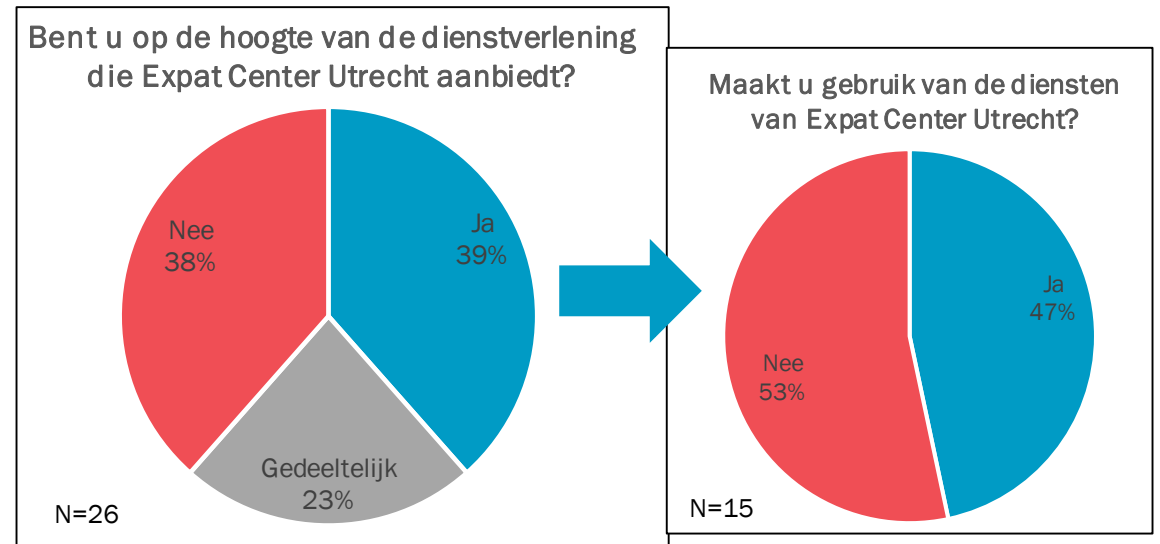
Bekendheid met het Expat Center Utrecht

Het grootste deel van de respondenten is bekend met de dienstverlening van het Expat Center Utrecht, het gaat om 39% van de bedrijven of organisaties. 23% geeft aan gedeeltelijk bekend te zijn met de dienstverlening en 38% geeft aan in het geheel niet bekend te zijn met de dienstverlening.

Van de 15 bedrijven die geheel of gedeeltelijk op de hoogte zijn van de dienstverlening van het Expat Center Utrecht maakt 47% ook daadwerkelijk gebruik van de diensten. 53% geeft dus aan geen gebruik te maken van de dienstverlening. Redenen daarvoor lopen uiteen. Een aantal bedrijven geeft aan de diensten zelf in huis te hebben, door commerciële bedrijven te laten regelen of voornamelijk gebruik te maken van andere Expat Centers. Een tweetal bedrijven geeft aan de diensten nog niet eerder nodig te hebben gehad. Daarnaast geven twee respondenten aan dat zij in het verleden slechte ervaringen hebben gehad met de dienstverlening van het Expat Center Utrecht en om die reden geen gebruik meer te maken van de diensten.

Factoren die van invloed zijn op gebruik van Expat Center Utrecht

Voornaamste redenen voor bedrijven of organisaties om gebruik te (gaan) maken van de diensten van het Expat Center Utrecht zijn de combinatie van overheidsdienstverlening (verblijfsvergunning en BSN) en de combinatie met private dienstverlening, de snelheid van geboden diensten en avond- en

Weekendopenstellingen. In mindere mate speelt mee dat de dienstverlening gratis is of dat de dienstverlening flexibel is. Ook dat het Expat Center Utrecht aansluiting heeft met gemeenten uit de regio speelt minder vaak een rol bij de overwegingen om gebruik te (gaan) maken van de diensten.

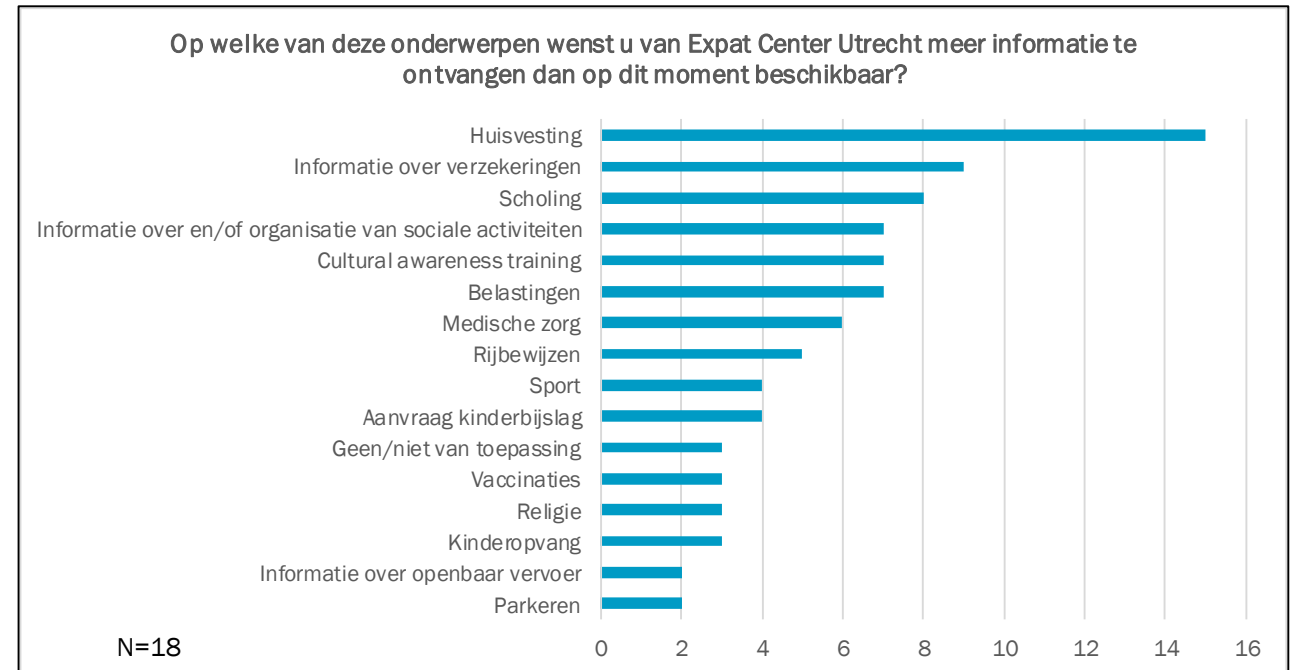
Expat Center Utrecht

Tevredenheid dienstverlening Expat Center Utrecht

Respondenten die aangeven bekend zijn met de dienstverlening van het Expat Center Utrecht beoordelen de dienstverlening met gemiddeld een 5,1 op een schaal van 10. Bedrijven of organisaties die ook daadwerkelijk gebruik maken van de dienstverlening beoordelen de services net iets hoger met gemiddeld een 5,4 op een schaal van 10.

Om de dienstverlening te verbeteren geeft het grootste deel van de respondenten (6) aan dat de openingstijden verruimd zouden kunnen worden en in lijn daarmee dat wachttijden verkort kunnen worden. Ook geven 3 respondenten aan dat de dienstverlening breder zou kunnen.

Wat betreft inhoudelijke onderwerpen waarop bedrijven en organisaties meer informatie zouden wensen valt op dat huisvesting door 15 van de 18 respondenten wordt genoemd. Daarnaast geeft een relatief groot deel van de respondenten aan meer informatie te wensen over verzekeringen, scholing, de organisatie van sociale activiteiten, belastingen, cultural awareness training en medische zorg.

Internationaal onderwijs

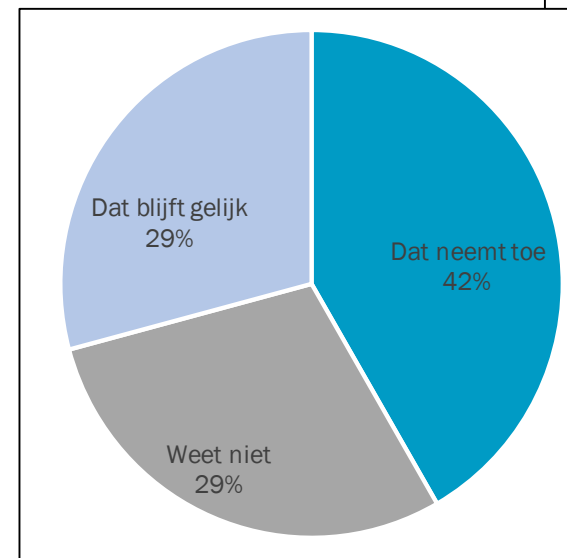
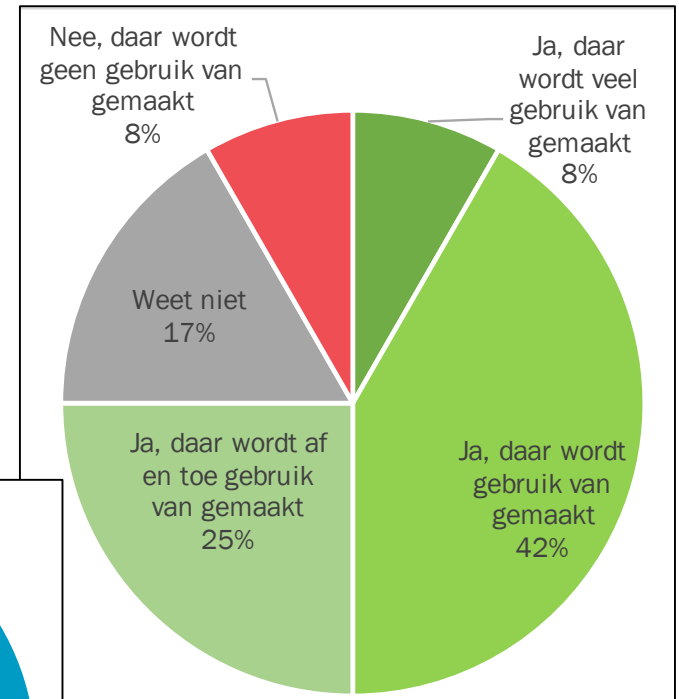
Gebruik internationale school voor kinderen internationals

Het grootste deel van de bedrijven of organisaties (75%) geeft aan dat hun internationale medewerkers gebruik maken van internationale scholen in Nederland. 8% van de respondenten geeft aan dat daar vaak gebruik van wordt gemaakt, 42% geeft aan dat er gebruik van wordt gemaakt en 25% geeft aan dat er af en toe gebruik van wordt gemaakt. 8% van de respondenten geeft aan dat daar geen gebruik van wordt gemaakt. 17% is niet op de hoogte van dit gebruik.

Ontwikkeling gebruik internationale onderwijs

Het grootste deel van de respondenten (42%) verwacht dat het gebruik van internationaal primair en voortgezet onderwijs zal toenemen in de komende jaren. 29% van de respondenten heeft daarover nog geen weet en 29% geeft aan dat het gebruik gelijk zal blijven.

Bent u bekend of uw werknemers gebruik maken van een internationale school voor hun kinderen?
N=24

Wat verwacht u van het toekomstig gebruik van internationaal primair en secundair onderwijs door kinderen van uw medewerkers?

N=24

Resultaten enquête internationals

Introductie

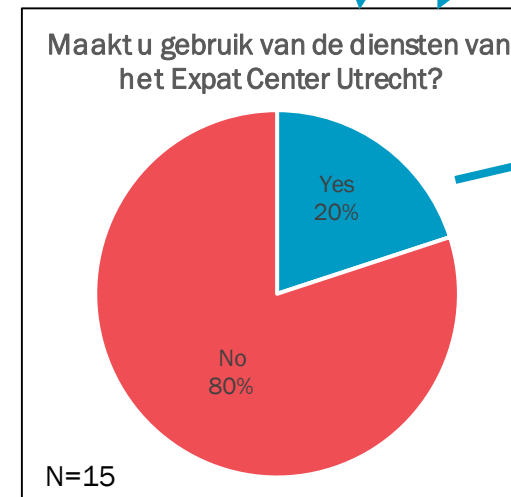
Via de sociale media kanalen van Expats Utrecht en Expats Amersfoort is een enquête verspreid onder internationale werknemers en internationale studenten wonend of werkend in de provincie Utrecht. De enquête is ingevuld door 75 internationals. Zij hebben onder meer vragen beantwoord over hun woonwensen, hun bekendheid met en gebruik van de diensten van het Expat Center Utrecht en hun wensen daaromtrent.

Bekendheid en gebruik Expat Center Utrecht

De bekendheid van het Expat Center Utrecht (ECU) onder de respondenten is beperkt. Slechts 15 van de 75 internationals is (deels) bekend met de diensten die het aanbiedt (20%). Van deze 15 respondenten maken slechts 3 internationals ook daadwerkelijk gebruik van de diensten van ECU (20%). De internationals die gebruik maken van ECU doen dat vooral op de onderwerpen huisvesting en sociale activiteiten en om informatie op te vragen over kinderbijslag, rijbewijzen of parkeren.

Om uiteenlopende redenen wordt (nog) geen gebruik gemaakt van ECU. Bijvoorbeeld omdat respondenten niet verwachten tot de doelgroep te behoren (als student), of omdat ze een werkgever of collega's hebben die hen helpt, omdat ze al gebruik maken van de diensten van een Expat Center elders in Nederland, of simpelweg omdat ze er nog niet naar toe zijn geweest.

Bent u bekend met de services van Expat Center Utrecht?				
	Yes	Partially	No	Totaal
Werk	5	6	35	46
Student	0	2	16	18
Overig	0	2	9	11
Totaal	5	10	60	75

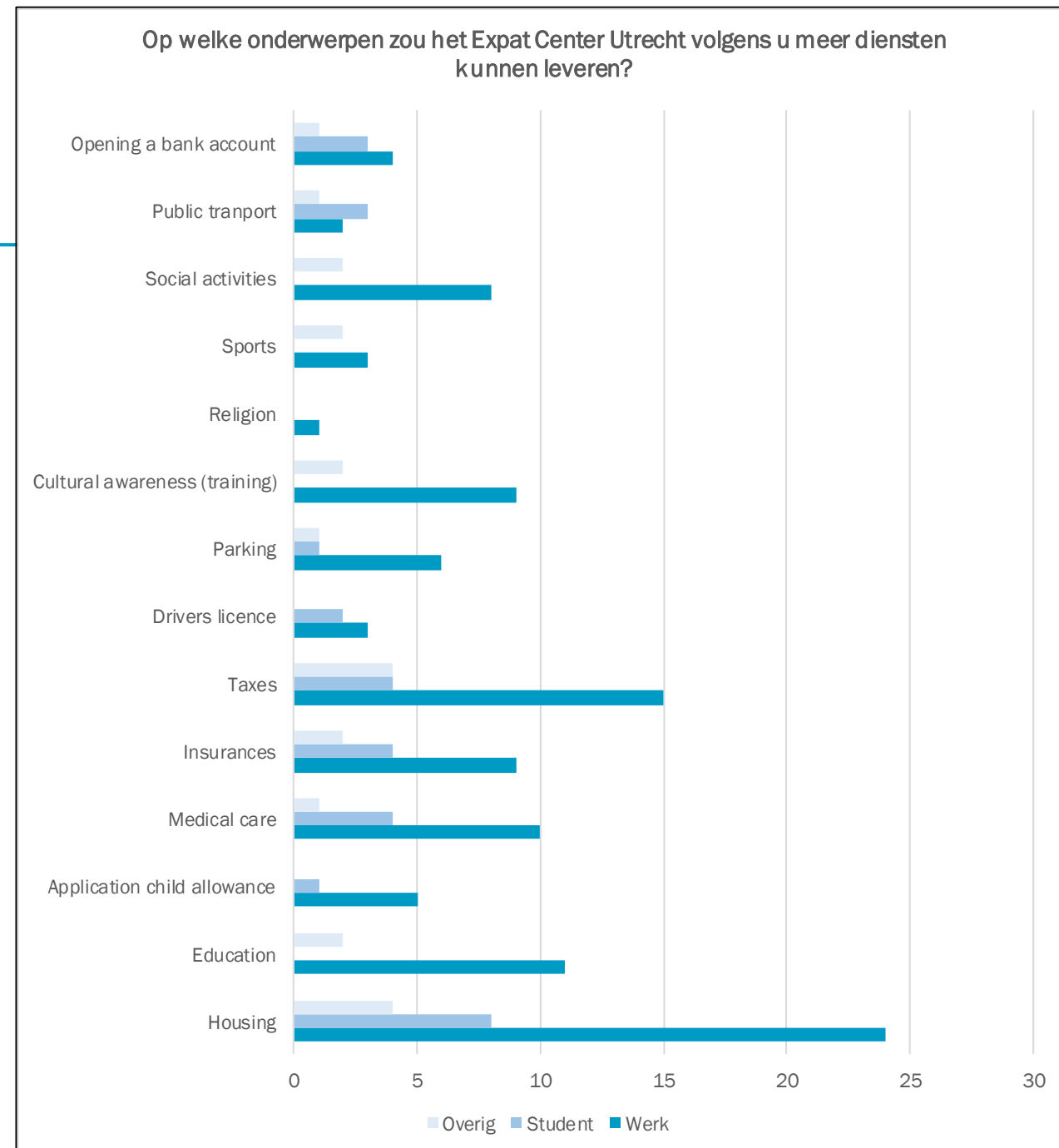
Aantal respondenten dat van deze diensten gebruik maakt	
Housing	2
Application child allowance	1
Drivers licence	1
Parking	1
Social activities	1
N=3	

Resultaten enquête internationals

Aan alle respondenten is gevraagd welke diensten zij graag toegevoegd zien aan het ECU en op welke thema's zij graag meer informatie zouden willen ontvangen van het ECU.

Het overzicht van de respons is in de grafiek rechts weergegeven. Het blijkt dat de meeste internationals graag zouden zien dat ECU meer informatie verstrekt over huisvesting en over belastingen. Ook op de onderwerpen onderwijs, medische zorg en verzekeringen wil men graag meer informatie. Daarnaast zouden ze graag zien dat ECU meer diensten of informatie op het gebied van cultural awareness en sociale activiteiten verzorgt.

In aanvulling hierop is door een aantal respondenten als open antwoord nog het een en ander over de het ECU meegegeven. Daaruit volgt dat het ECU onder een aantal respondenten niet bekend is en dat ze wellicht meer aan marketing kan doen, bijvoorbeeld door (vaker) evenementen te organiseren of nieuwsbrieven te sturen. Ook wordt aangegeven dat het ECU niet altijd goed bereikbaar of beschikbaar is, gezien de beperkte openingstijden. Mogelijk kan een online platform van het ECU hier voor een deel invulling aan geven.

In het kort schetsen we enkele conclusies volgend uit de analyse van de enquêteresultaten onder 100 bedrijven en organisaties en onder internationals in de regio Utrecht:

- In de provincie Utrecht is sprake van een internationaliserende demografie getuige de cijfers van Decisio (toename van het aantal internationale werknemers met gemiddeld 8 procent per jaar in de periode 2013-2017 en in totaal 3.700 studenten uit het buitenland die het afgelopen jaar in Utrecht studeerden).
- Deze cijfers worden onderschreven door de bedrijven en organisaties die op de enquête hebben gereageerd. 25 van de 26 respondenten heeft internationale werknemers in dienst. Daarnaast heeft ook een behoorlijk aantal bedrijven of organisaties internationale studenten, trainees of promovendi in dienst.
- De omvang van deze internationale doelgroep die in dienst is bij de respondenten is de afgelopen jaren gegroeid.
- Het grootste deel van de bedrijven en organisaties verwacht bovendien dat zij de komende jaren meer internationale werknemers, studenten, trainees en promovendi aan zal nemen.
- Dat blijkt ook uit het gegeven dat 85% van de respondenten aangeeft vacatures open te hebben staan voor internationals.
- Uit analyses van Decisio is de verwachting dat het aantal internationale werknemers in de provincie Utrecht tot 2030 met gemiddeld 7% per jaar zal stijgen (volgens het demografische trendscenario).
- Het grootste deel van de bedrijven en organisaties is bekend met de dienstverlening van het Expat Center Utrecht (62%). Slechts 7 van hen maakt daadwerkelijk actief gebruik van de diensten die ECU aanbiedt.
- De dienstverlening wordt gemiddeld genomen als matig beschouwd. Respondenten bekend met de diensten beoordelen deze met een 5,1. Daadwerkelijke gebruikers beoordelen de diensten met een 5,4.
- Voornaamste aspecten van verbetering volgens de bedrijven en organisaties zijn de openingstijden van ECU en het aanbieden van een bredere dienstverlening. Daarnaast geven respondenten aan dat zij verwachten dat het ECU op de onderwerpen huisvesting, verzekeringen en scholing meer informatie kan verstrekken aan internationals.
- Uit de enquête onder internationals blijkt dat het ECU relatief onbekend is onder deze doelgroep (20%). Deze groep geeft aan behoefte te hebben aan informatie over of diensten op het gebied van huisvesting, belastingen, onderwijs, sociale activiteiten, cultural awareness en verzekeringen.
- Het grootste deel van de bedrijven en organisaties geeft aan dat hun internationals gebruik maken van voorzieningen op het gebied van internationaal onderwijs (75%). De verwachting is dat het gebruik daarvan zal toenemen (42%) of gelijk zal blijven (29%).